МІСЦЕ ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В СУЧАСНІЙ ВІЙНІ

Капочкіна М.Б.[1], Капочкін Б.Б.[1], Соколовський Р.В.[1], Сарай В.В.[2]
НДЦ ЗСУ "Державний океанаріум" інституту ВМС НУ "ОМА"[1],
Військовий інститут танкових військ Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут", м. Харків[2]

Вершина військового мистецтва – це перемога без застосування зброї. Сучасні невійськові засоби перемоги складають зміст Третьої світової війни нового гібридного типу. Оперативно-тактичне моделювання бою виникло в умовах війни нового типу (постгероїчної війни), породженої страхом бойових втрат і бажанням уникнути їх за всяку ціну.

Оперативно-тактичне математичне моделювання застосовується з метою забезпечення прийняття ефективних рішень під час планування дій в ході бойовий операцій. Зазвичай, це розрахунок можливостей противника; розрахунок застосування своїх сил; розрахунок співвідношення сил сторін. На нашу думку, помилково вважається, що результат моделювання забезпечує визначення задуму дій противника, його наступальних та оборонних можливостей. Такий методичний підхід відповідає лише абстрактно-понятійному мисленню, яке робить ставку на перевагу розуму, тобто на логіку. Таким чином, оперативно-тактичне математичне моделювання, за визначенням, не враховує ймовірність застосування конкретно-символічного мислення, яке робить ставку на підступність та цілісно-ірраціональне мислення, яке в свою чергу, робить ставку на інтуїцію (дає здатність до несподіваного, унікального рішення, іноді такого, що суперечить здоровому глузду та розходиться із загально прийнятим. Саме в цьому полягає принципова різниця між військовою наукою і військовим мистецтвом, яке присвячене рішенням, які не можуть бути відтворені, тобто, - до «шедеврів». У книзі Едварда Люттвака «Стратегія. Логіка війни і миру» досліджується саме «парадоксальна» логіка стратегічного мислення.

Абстрактно-понятійне мислення нібито дає переваги в здібностях до аналізу обстановки, можливості моделювати дій і передбачення їх наслідків. Однак, саме дроблення на складові частини (аналіз), точний розрахунок деталей, призводять до нездатності побудови з фрагментів єдиної моделі розвитку обстановки, обмежуючись лише виделкою трьох сценаріїв (жорсткий, м'який, середній) як логічним продовженням виявленої тенденції (інерційний метод прогнозу). Крім цього, раціоналізм мислення на підставі логіки не дає можливості відрізнення проривних від навмисно тупикових рішень, часто погіршується нав'язуванням доказів відволікаючих теорій, що призводить до розтягування уваги, відволікання на аналіз помилкових моделей розвитку обстановки. Таке мислення вразливе для рефлексивних ударів, несвідомої поведінки противника, деморалізуючих, що викликають страх і паніку, рішень, що суперечать логіці та результатам виконаного оперативно-тактичного моделювання бою. Такий методичний підхід не є ефективним і для врахування асиметричних загроз.

Оперативно-тактичні розрахунки базуються або на регресійному аналізі (емпіричні коефіцієнти рівнянь зазвичай мають недостатню достовірність), або на ймовірнісних методах, що базуються на експертних оцінках альтернатив. Враховуючи вищезазначене пропонується віддавати перевагу ймовірнісним методам.